gemeente ooststellingwerf

Preventie- en handhavingsplan alcohol

2025-2028

Gemeente Ooststellingwerf

Inhoud

Inleiding 3
Wat weten we over alcoholgebruik? 4
Feiten en cijfers Ooststellingwerf 9
Visie en doelstellingen 2025-2028 12
Samenwerking, uitvoering en evaluatie 15
Pijler 1 Educatie 15
Pijler 2 Signalering en ondersteuning 16
Pijler 3 Omgeving 17
Pijler 4 Regelgeving en handhaving 17
Monitoring en evaluatie 19
Financiën 19
Bijlagen 20
Terugblik preventie en handhavingsplan 2021-2024 20
Data Nederland 22

Inleiding

In de gemeente Ooststellingwerf vinden we het belangrijk dat je kunt opgroeien in een positieve leefomgeving. We investeren in gemeenschapskracht en preventie. In het bijzonder streven we ernaar dat ieder kind gelijke kansen heeft om zich in een veilige omgeving te ontwikkelen.

Het alcoholbeleid is onderdeel van de 'Visie op samenleven'. Van alcohol weten we dat het gebruik maatschappelijk sociaal geaccepteerd is. Gezondheidsnadelen blijven vaak onderbelicht. We willen bereiken dat een gezonde generatie opgroeit in een samenleving waarin het voor jongeren makkelijk en normaal is om geen alcohol te drinken. In een omgeving die hun daarbij ondersteunt. Zo vergroten wij de kans dat zij als volwassenen minder vaak en minder veel zullen drinken.

Gezond oud worden

Als gemeente hebben we ook aandacht voor gezond oud worden. Zeker nu de dubbele vergrijzing in Ooststellingwerf zichtbaar wordt. Uit cijfers blijkt bovendien dat ouderen relatief vaak overmatig drinken. Alcoholgebruik heeft risico's die voor iedereen gelden, maar bij ouderen zijn er extra kwetsbaarheden. Denk aan valincidenten na alcoholgebruik en de interactie van alcohol met medicatie. Die kunnen voor complicaties zorgen. We investeren in bewustwording van de nadelige gevolgen van alcohol gebruik voor hun gezondheid. Het is van belang ouderen goed te informeren, de zorg professionals te trainen op vroeg signaleren en een laagdrempelig hulp-en adviesaanbod te hebben.

Handhaving

Gemeenten zijn verantwoordelijk voor het toezicht op en de handhaving van de Alcoholwet bij alcoholverstrekkers en in de openbare ruimte. Ze voeren de regie over zowel preventie, educatie als handhaving. Een belangrijk onderdeel hiervan is het opstellen van een preventie- en handhavingsplan alcohol, dat sinds 2014 verplicht is op grond van de Alcoholwet.

Met dit plan willen we het alcoholgebruik (verder) laten dalen. We willen de dialoog hierover in de samenleving verder op gang brengen. We bevorderen een gezonde leefstijl voor jong en oud en willen verslaving voorkomen. We behandelen in dit plan niet expliciet roken, vapen of drugsgebruik. Voor jeugd worden deze onderdelen wel meegenomen in de GoYoFlo aanpak. Ook zal tijdens de uitvoering van interventies deels wel aandacht zijn voor deze middelen vanwege de samenhang met alcoholgebruik.

Het plan sluit aan op landelijke afspraken, zoals het Nationaal Preventieakkoord, en is verbonden met ander gemeentelijk beleid, zoals de Visie op Samenleven, het sportbeleid, horeca- en evenementenbeleid en het jongerenprogramma GoYoflo. Samen zorgen we zo voor een gezonde en veilige leefomgeving.

Wat weten we over alcoholgebruik?

Alcoholgebruik leidt tot aanzienlijke fysieke, mentale en maatschappelijke schade. Ondanks toenemende kennis over deze risico's, is deze informatie nog niet breed bekend of wordt ze onvoldoende serieus genomen. De gemeente wil haar inwoners, en in het bijzonder jongeren, beschermen tegen deze schadelijke gevolgen. Voor ouderen zet de gemeente in op bewustwording en een laagdrempelig hulp- en adviesaanbod.

Alcoholgebruik onder jongeren blijft een zorgpunt, bijvoorbeeld in sportkantines en bij evenementen. De naleving van de leeftijdsgrens van 18 jaar (NIX18) is laag, ondanks wettelijke verplichtingen en maatschappelijke urgentie. Sportverenigingen hebben moeite met handhaving, mede door sociale druk, vrijwilligerstekorten en financiële afhankelijkheid van alcoholverkoop.

In dit hoofdstuk zoomen we verder in op risicogroepen in het algemeen, schadelijkheid, de gevolgen voor jongeren en ouderen, de relatie met sport(kantines) en naleving NIX 18 bij evenementen.

Risicogroepen

Er zijn verschillende risicogroepen aan te duiden.

- Jongeren omdat hun hersenen zich nog volop ontwikkelen en groepsdruk.
- Studenten (drinkcultuur, prestatiedruk).
- Ouderen (lichamelijke gevoeligheid, medicijngebruik).
- Zwangeren (schade aan ongeboren kind).
- Mensen met psychische of lichamelijke aandoeningen.
- Mensen met een migratieachtergrond (marginalisering, cultuurverschillen).
- Mensen met een verstandelijke beperking of in het speciaal onderwijs.

Schadelijkheid van alcohol algemeen

Het is niet zonder reden dat de gemeente haar (jeugdige) inwoners wil beschermen tegen de schadelijke gevolgen van alcohol. Er is steeds meer kennis over deze schadelijkheid. Deze kennis is nog niet bij iedereen goed bekend (Schouten e.a., 2020). Alcoholgebruik gaat gepaard met tal van fysieke, mentale en maatschappelijke problemen (Expertisecentrum Alcohol, 2020). De mate van schade is grotendeels dosis-gerelateerd: hoe meer alcohol, hoe meer schade. Er is eigenlijk geen veilige ondergrens. Licht en matig alcoholgebruik worden al in verband gebracht met onder meer hartritmestoornissen en diverse soorten kanker. Zwaar drinken is gerelateerd aan een hoger risico op acute schade door alcohol, zoals alcoholvergiftiging en verkeersongevallen en geeft een verhoogde kans op hersenschade. Overmatig drinken brengt bovendien een grotere kans op verslaving en op schade aan de organen met zich mee. Naast lichamelijk gevolgen heeft alcoholgebruik invloed op het psychisch functioneren; depressie, angstklachten en suïcide zijn gerelateerd aan regelmatig dronken zijn en/of aan problematisch alcoholgebruik. Huiselijk geweld, agressie, uitgaansgeweld en vandalisme worden vaak onder invloed van alcohol gepleegd. In gezinnen waar alcoholgebruik door de ouders problematisch is, worden de problemen vaak van generatie op generatie doorgegeven.

In 2022 werden naar schatting in Nederland 23.900 personen op een SEH behandeld voor letsel naar aanleiding van een ongeval of geweldpleging waarbij voor zover bekend alcohol betrokken was (bij slachtoffer en/of andere betrokkene). In de helft van de gevallen ging het dan om een privé-ongeval (51%), vooral een val van de trap.

Alcoholverslaving wordt in de psychiatrie vaak beschreven als 'stoornis in het gebruik van alcohol'. Er is sprake van een stoornis in het gebruik van alcohol bij een problematisch patroon van alcoholgebruik dat leidt tot klinisch significante beperkingen of lijdensdruk.

Gevolgen alcoholgebruik jongeren

Voor jongeren zijn de risico's van alcoholgebruik groter dan voor volwassenen (Expertisecentrum Alcohol, 2020). Niet alleen zijn de acute gevolgen voor hen vaak ernstiger. Zij raken bijvoorbeeld eerder bewusteloos en kunnen onder invloed over hun seksuele grenzen heen gaan. Ook heeft drinken op jonge leeftijd gevolgen voor de lange termijn. Denk aan verstoring van de hersenontwikkeling (die tot het 24e jaar doorloopt) en een grotere kans op verslavingsproblemen. Agressief, asociaal en delinquent gedrag komt bovendien vaker voor bij jongeren die drinken dan bij hun niet drinkende leeftijdgenoten. Bij jongvolwassenen kunnen (de gevolgen van) alcoholgebruik verder leiden tot kort- en langduriger verzuim, studievertraging, afname van de studieprestaties en studie-uitval.

In de periode 2007-2019 zijn meldingen van kinderartsen uit een selectie 12 ziekenhuizen onderzocht om een beeld te krijgen van het aantal jongeren tot 18 jaar dat werd opgenomen na overmatig alcoholgebruik. Het aantal meldingen nam toe tot 2012, waarna het aantal fluctueerde.
In 2018 en 2019 steeg het aantal meldingen opnieuw.

Afbeelding 1: Begrippen rond alcoholgebruik

(Gevolgen) alcoholgebruik ouderen

Veel mensen denken dat kleine hoeveelheden alcohol gezond zijn. Dat het bescherming kan bieden tegen hart- en vaatziekten, geestelijke achteruitgang tegengaat en het sociaal welbevinden bevordert. Echter, hogere consumptie zorgt voor problemen. Onderlinge verschillen tussen mensen zijn groot. De één heeft met een enkele slok hetzelfde effect als een ander met vele glazen.

De richtlijn van de Gezondheidsraad is:

Drink niet, of niet meer dan één standaardglas per dag.

Bij ouderen is het extra belangrijk om te letten op alcoholgebruik. Ouderen worden namelijk steeds gevoeliger voor alcohol. Zij hebben minder nodig om hetzelfde effect te krijgen. Dat komt door een trager werkende stofwisseling. De afbraak van de alcohol gaat langzamer. Bij gelijkblijvende alcoholconsumptie ontstaan daardoor problemen. Halvering van het gebruik vermindert vaak de ongewenste gevolgen tot onder de risicogrens, wat een gezonde levensstijl oplevert en waarmee ook de kwaliteit van leven verbetert of gewaarborgd blijft. Diverse onderzoeken wijzen uit dat minstens 5% van ouderen een drankprobleem heeft. Jaarlijks sterven vele honderden mensen met als doodsoorzaak drankmisbruik.

Bij ouderen met drankproblemen zijn meerdere groepen te onderscheiden:

- **67% dronk al teveel voor hun zestigste levensjaar en gaat daar mee door.**
- **Een klein percentage drinkt bij vlagen teveel en stopt daarna weer, de periodieke drinkers.**
- **Een klein percentage drinkt als gevolg van een ernstige gebeurtenis, zoals het overlijden van dierbaren.**
- **Tien procent van de problemen bij ouderen ontstaan door de leeftijd. Men kan door de ouderdom minder tegen alcohol en past zijn alcoholgebruik onvoldoende aan.**

Alcoholgebruik verhoogt het risico op vallen bij ouderen. Dit komt door directe effecten op het lichaam, blijvende schade bij langdurig gebruik en een sterkere werking van alcohol bij ouderen. Ook de combinatie met medicijnen kan gevaarlijk zijn. Het is daarom verstandig om alcoholgebruik mee te nemen in valpreventieprogramma's. Als iemand net alcohol heeft gedronken, kan dat direct invloed hebben op reactievermogen, het evenwicht en coördinatie. Ook worden er sneller verkeerde inschattingen gemaakt en wordt het zicht minder. Deze effecten maken het lastiger om je balans te houden, wat het risico op vallen vergroot.

Redenen om minder te gaan drinken

Wanneer ouderen helemaal niet drinken is dat vaak omdat ze bewust bezig zijn met hun gezondheid. Ze willen bijvoorbeeld afvallen of beseffen dat alcohol niet past bij hun beeld van 'gezond oud worden'. Medicatie voor een lichamelijke aandoening vormt ook reden om niet te drinken. Het inzien van de voordelen om minder of niet te drinken, kan ouderen doen besluiten te minderen. Eveneens kunnen beperkte financiële middelen reden zijn om te minderen. Wanneer ouderen hebben geprobeerd om te stoppen of minderen met alcoholgebruik, geven zij aan dat het helpt om anderen hier actief van op de hoogte te stellen, alcoholvrije drankjes te kopen en steun te krijgen van een partner, vriend of familielid.

Redenen om meer te gaan drinken

Redenen die ouderen geven waarom zij meer zijn gaan drinken op hogere leeftijd hebben te maken met: pensionering, toename in financiële middelen, eenzaamheid en het opzoeken van gezelligheid. Bij de pensionering zit het hem met name in de toename in vrije tijd en de eigen invulling daarvan. Het opzoeken van gezelligheid en eenzaamheid spelen met name een rol in het toegenomen drankgebruik van oudere generaties (75+). Andere redenen die genoemd werden waren: op aanraden (van arts), uit gewoonte, uit verdriet/zorgen/pijn, er zijn meer gelegenheden waar drank geboden wordt, het verliezen van rol/functie en om te genieten van het leven. Ook volgens de gesproken zorgprofessionals is eenzaamheid een belangrijke reden voor ouderen om te drinken. Alcohol helpt ze zich prettiger te voelen, het vult de lange dagen, gaat verveling/verdriet/zorgen tegen. Door de eenzaamheid is er ook weinig sociale controle, 'er is toch niemand die op ze let'.

Alcohol en sport(kantines)

Sportverenigingen spelen een belangrijke rol in het creëren van een gezonde en verantwoorde omgeving. We weten ook dat er uitdagingen liggen op gebied van alcoholgebruik bij kantines en de naleving van de leeftijdsgrens voor het verstrekken van alcohol. Factoren zoals vrijwilligersbeleid, sociale druk en handhaving spelen hierin een grote rol. Maar ook is alcoholverkoop vaak een belangrijke inkomstenbron van sportkantines. Tegelijkertijd is er sprake van een maatschappelijke urgentie: het alcoholgebruik onder jongeren blijft een zorgpunt, en juist daarom is een sterke naleving van NIX18 essentieel.

Uit gezamenlijk onderzoek van CBS, RIVM en het Trimbos instituut blijkt dat wekelijke sporters (gerelateerd aan sportkantines) vaker en zwaarder drinken dan niet sporters. Het wordt gerelateerd aan teamcultuur en sociale druk binnen sportverenigingen en sportkantines. In 2023 sportte ruim de helft van de Nederlandse volwassenen (18+) wekelijks. Vergeleken met Nederlandse volwassenen die niet wekelijks sporten, drinken wekelijkse sporters gemiddeld meer glazen alcohol per week (6,0 versus 5,4 glazen per week). Ruim een derde (35,8%) van de wekelijkse sporters voldoet aan de richtlijn van de Gezondheidsraad voor alcoholgebruik ('Drink geen alcohol, of in ieder geval niet meer dan één glas per dag'(2)), terwijl dit onder de niet-wekelijkse sporters ruim de helft is (53,2%, zie figuur). Daarnaast zijn wekelijkse sporters vaker zware drinkers dan niet-wekelijkse sporters (respectievelijk 9,5% versus 6,2%). Overmatig drinken komt ongeveer even vaak voor bij wekelijkse sporters en volwassenen die niet wekelijks sporten.

We zien dit met name onder jongere sporters, onder mannelijke sporters en onder veldsporters. Voor andere leefstijlgedragingen geldt juist dat sporters vaak gezonder zijn dan niet-sporters. Zo hebben sporters vaker een goed gewicht, eten ze vaker groente en fruit, roken ze minder vaak en voldoen ze vaker aan de beweegnorm dan niet-sporters.

Verder blijkt dat sporters die een sterke band hebben met hun team, vaker meer alcohol drinken dan sporters die geen sterke band hebben met hun team. Dit komt mogelijk doordat sporters die een sterke band met hun team hebben, ook vaker in een situatie terecht komen waarin veel gedronken wordt, zoals na een training of wedstrijd in de sportkantine.

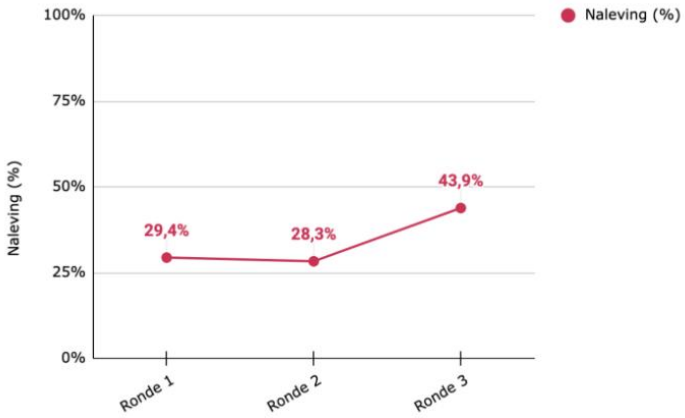
Schenktijden en naleving NIX 18 (sport)verenigingen en dorpshuizen

Verenigingen die zich richten op activiteiten van sportieve aard verstrekken uitsluitend alcoholhoudende drank vanaf twee uren voor de aanvang en tot uiterlijk twee uren na afloop van een activiteit die wordt uitgeoefend in verband met de statutaire doelen van een rechtspersoon.

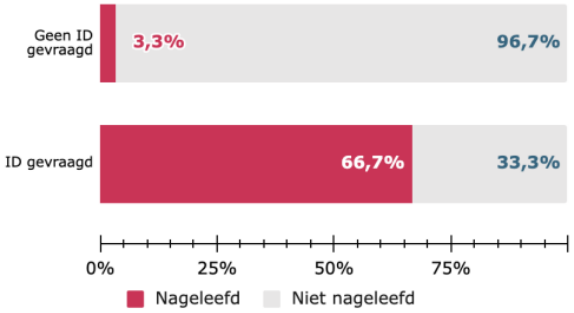
Dorpshuizen, verstrekken uitsluitend alcoholhoudende drank van zondag tot en met donderdag na 15.00 uur en tot 24.00 uur en van vrijdag tot en met zaterdag van 15.00 uur tot 01.00 uur

In 2024 voerde onderzoeksbureau Objectief een onderzoek uit naar de naleving van de leeftijdsgrens van 18 jaar uit. Uit dit onderzoek blijkt dat de naleving in de sportkantines totaal op 33,9% is (figuur 1). Opvallend daarbij is dat bij de derde bezoekronde van de mystery quest de naleving aanzienlijk hoger lag dan het eerste en tweede bezoek. Ook opvallend dat wanneer er een ID gevraagd wordt de naleving aanzienlijk hoger ligt dan wanneer geen ID gevraagd wordt (figuur 2).

De drie rondes die zijn uitgevoerd, geven een impressie van de hoogte van het nalevingscijfer bij de Friese sportverenigingen. De naleving varieert van 28.3% tot 43.9% per ronde. Deze cijfers suggereren dat de structurele aandacht voor het leeftijdscontroleproces een positief effect heeft op de nalevingscijfers.

Figuur 1 Naleving NIX 18 sportkantines

Figuur 2 naleving met behulp van ID navraag

Alcoholgebruik onder de 18 bij evenementen

In het nalevingsonderzoek van de nuchtere Fries uit 2022 bleek dat bij de getoetste evenementen slechts een naleving was van NIX<18 van 15,9 %. Met andere woorden in ongeveer 84% van de gevallen kon iemand jonger dan 18 jaar alcohol bestellen. Het risico dat jeugdigen onder de 18 alcohol kopen is bij evenementen dan ook het grootst. Dit zien we in heel Friesland, maar ook in Ooststellingwerf.

Bij het verlenen van een evenementenvergunning met een ontheffing voor het schenken van alcohol, wordt in Ooststellingwerf altijd een plan gevraagd hoe men wil voorkomen dat er geschonken wordt aan jongeren onder de 18 en hoe men gaat voorkomen dat anderen alcohol kopen voor jongeren onder de 18 ('wederverstrekken'). Hierbij krijgen de organisatoren altijd een verwijzing naar “de Nuchtere Fries”. Is het plan onvoldoende, dan moet de organisator terug naar de tekentafel met de tips en trucs die ze dan meekrijgen. De ervaring van de toezichthouders is dat de organisatoren over het algemeen hun best doen om het schenken en het weder verstrekken aan minderjarigen te voorkomen, maar dat dit soms niet lukt

om verschillende redenen. Vooral bij tentfeesten/dorpsfeesten. Daarbij lijkt het er op dat bij deze feesten alcohol drinken de norm is.

Informele ontmoetingsplekken jongeren

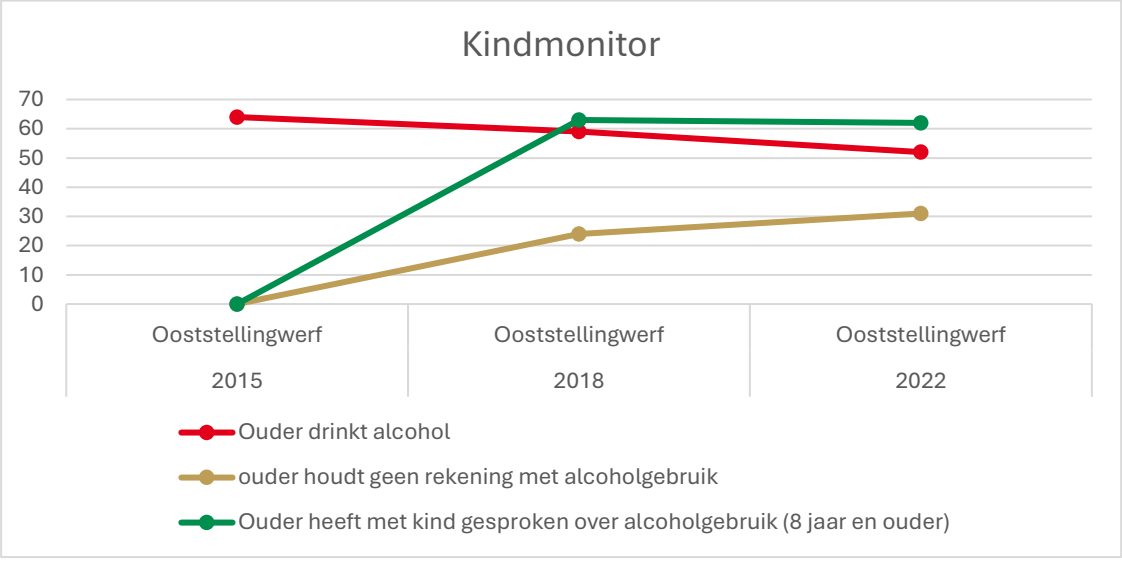
Op het platteland komen zogenaamde keten voor. Dit zijn informele ontmoetingsplekken voor jongeren in een oude schuur, caravan of garage. Het is voor jongeren een alternatief voor het uitgaansleven dat niet aanwezig is in de regio of niet toegankelijk vanwege gehanteerde leeftijdsgrenzen en/of prijzen bij horecagelegenheden. Er kan sprake zijn van overlast voor omwonenden, overmatig alcoholgebruik of onvoldoende toezicht. Anderzijds bieden deze informele ontmoetingsplekken jongeren de kans om samen te komen in hun eigen omgeving. Ze leren daar niet alleen sociale vaardigheden, maar ook hoe je dingen organiseert, zoals afspraken maken, inkopen doen en verantwoordelijk omgaan met een ruimte. Van belang is om de dialoog met jongeren, ouders en de gemeenschap te voeren hoe de positieve aspecten behouden blijven en alcoholgebruik door minderjarigen en overlast voorkomen worden. Als gemeente grijpen we in op deze locaties als er sprake is van overlast. Het gesprek wordt aangegaan met de eigenaar/ouders van de ontmoetingsplek en bij herhaling kan er bestuursrechtelijk worden ingegrepen. Preventief kan door jongerenwerk contact gelegd worden. Enerzijds voor en met de jongeren maar ook met verantwoordelijke ouders. Ook als er sprake is van oneerlijke concurrentie met de horeca wordt dit opgepakt.

Feiten en cijfers Ooststellingwerf

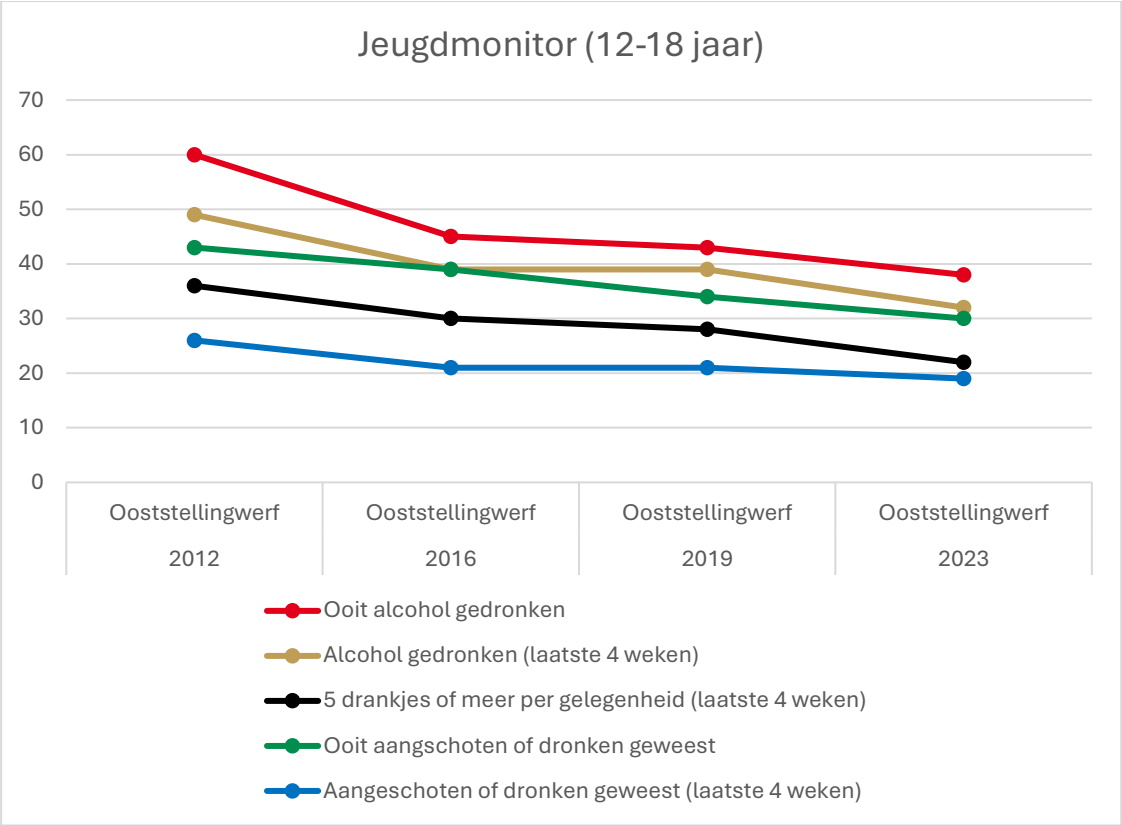
Op het gebied van alcoholgebruik wijkt Ooststellingwerf niet significant af van de rest van Fryslân. Uit de monitors blijkt het aandeel jongeren dat wel eens alcohol heeft gedronken tussen 2012 en 2016 is gedaald van 60% naar 45% (Grafiek 2 Jeugdmonitor). Dit is waarschijnlijk voor een groot deel te verklaren door de verhoging van de leeftijdsgrens voor alcohol van 16 naar 18 jaar in 2014. In 2019 ging het om 43% van jongeren tussen de 12-18 jarigen die weleens alcohol had gedronken. In 2023 daalde dit verder naar 38%. Dit percentage is onwenselijk, aangezien elke vorm van alcoholconsumptie voor het 18e levensjaar gezondheidsrisico's met zich meebrengt. Alcoholconsumptie werkt de ontwikkeling van de hersenen tegen, zorgt voor een mindere concentratie in de klas, kan verslavend zijn en verhoogt het de kans op een verkeersongeluk (bijvoorbeeld terug van een feestje).

Op het gebied van binge drinken (meerdere drankjes in korte tijd bij een gelegenheid, ook wel bekend als comazuipen) is een soortgelijke ontwikkeling te zien, waarbij in 2012 nog 36% dit wel eens deed, het in 2016 was gedaald naar 30% en in 2019 was gestabiliseerd op 28% en in 2023 naar 22%. Binge drinken brengt korte termijn risico's met zich mee, zoals alcoholvergiftiging, een black-out of een hogere kans op schade aan organen. Daarnaast zijn er ook lange termijn gezondheidsrisico's, waaronder een vergrote kans op een hartinfarct en een hogere kans op obesitas en hypertensie op latere leeftijd.

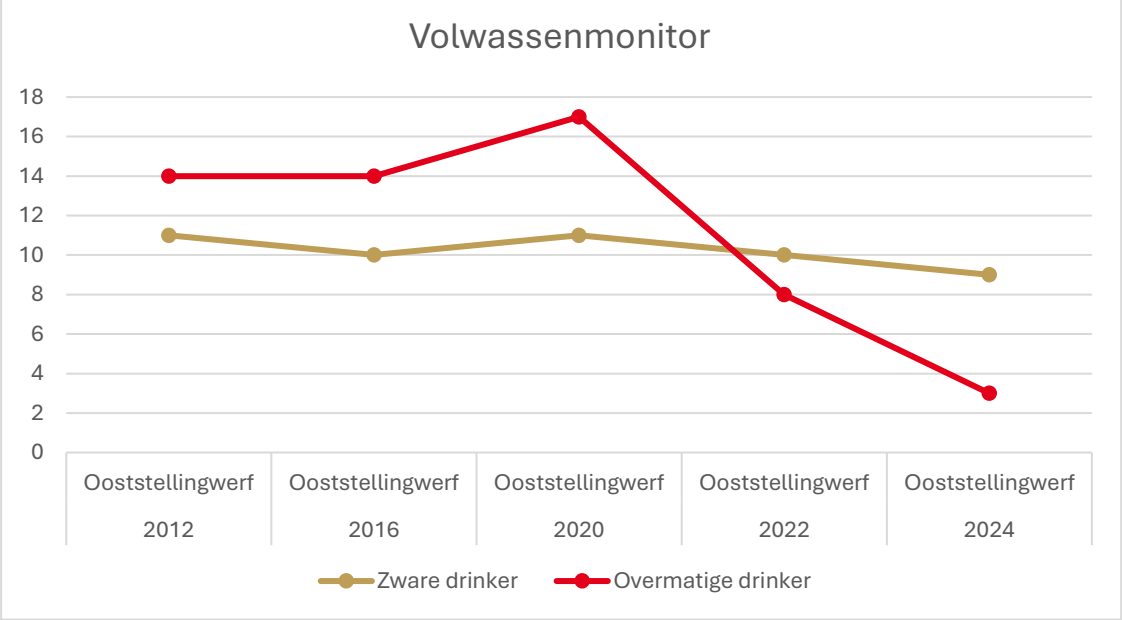
Het percentage ouders van kinderen van 0-12 jaar dat alcohol drinkt, is sinds 2015 iets afgenomen in Ooststellingwerf (Grafiek 1 Kindmonitor). Het aandeel volwassen overmatige en zware drinkers daalt de laatste jaren (Grafiek 3 Volwassenmonitor). Ook bij de ouderen lijkt het percentage overmatige en zware drinkers de laatste paar jaar te zijn gedaald (Grafiek 4 Ouderenmonitor). Al met al zijn er een aantal positieve trends te zien in het alcoholgebruik en hoe we daar als maatschappij tegenaan kijken. Naast dat het alcoholgebruik onder jeugdigen dus licht is afgenomen, zien we ook dat ouders strenger zijn geworden in het opleggen van regels over alcoholgebruik. Daarnaast lijkt het steeds meer gewoon om een 0.0 drankje te nemen. De laatste officiële cijfers zijn uit 2022 dus daarmee is de trend niet te onderbouwen, maar een feit is dat het aanbod van de 0.0 drankjes enorm gegroeid is. Daarnaast is het zogenaamde "zebrastriping" in trek bij een steeds groter wordende groep. Dit is het drinken van alcohol afwisselen met een drankje zonder alcohol. Hiermee halveer je je alcoholinname. Hoewel het bemoedigend is dat de cijfers een dalende lijn laten zien, streven we ernaar deze ontwikkeling verder te versterken. In het hoofdstuk Visie gaan we hier dieper op in.

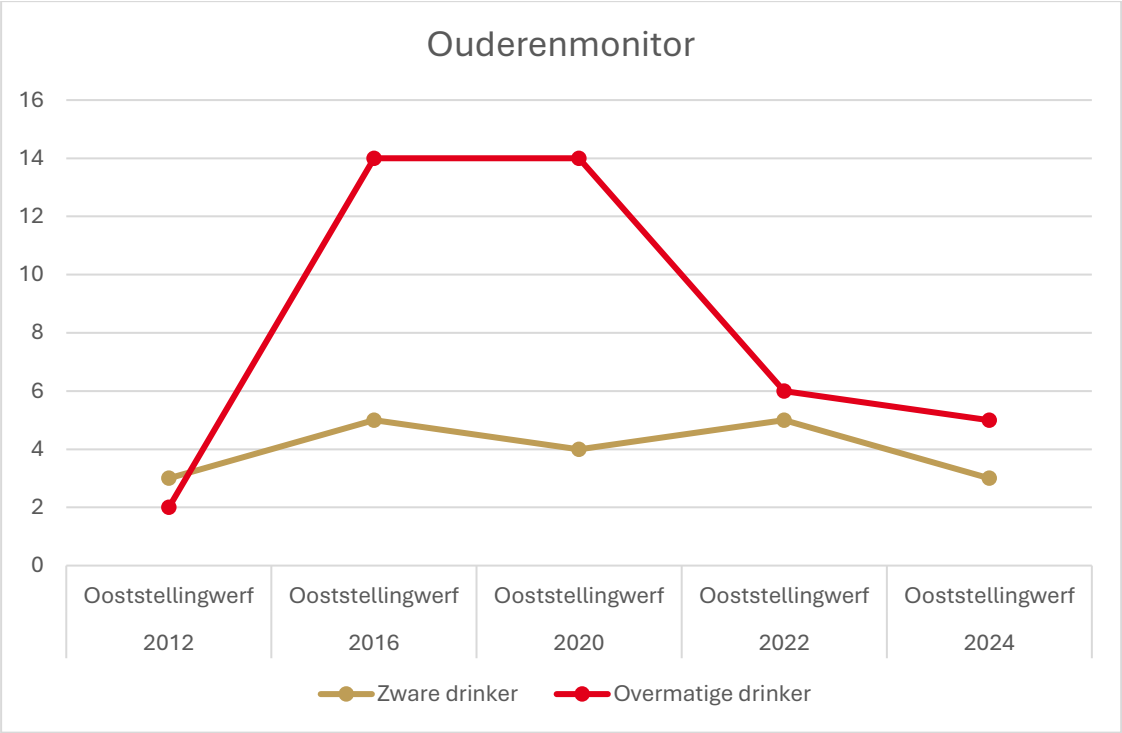
Grafiek 1 Kindmonitor in percentages

Grafiek 2 Jeugdmonitor in percentages

Grafiek 3 Volwassenmonitor in percentages

Grafiek 4 Ouderenmonitor in percentages

Overmatige drinker: drinkt per week meer dan 14 glazen (vrouwen) of meer dan 21 glazen (mannen)

Zware drinker: drinkt minimaal 1 keer per week ten minste 4 (vrouwen) of 6 (mannen) glazen alcohol op 1 dag.

Terugblik alcohol en preventieplan 2021-2024

In het voorgaande preventieplan hebben we via de 4 pijlers gewerkt. De omgeving, regelgeving en handhaving, educatie en signalering. Er zijn activiteiten en interventies uitgevoerd welke in de bijlage toegelicht zijn. Eén daarvan is het starten van GoYoFlo. Een preventief programma voor jeugd om alcohol en middelengebruik te voorkomen. Hierbij wordt nadrukkelijk ingezet op de omgeving. Het creëren van een kansrijke omgeving voor jongeren zodat zij gezond opgroeien. Inzetten op beschermende factoren zoals een zinvolle vrijetijdsbesteding.

We werken in al onze activiteiten samen met professionals. De verslavingszorg noord Nederland, het Trimbos instituut, de GGD, gebiedsteam, huisartsen, thuiszorgorganisaties, Scala, scholen enz. Maar ook de lokale gemeenschappen, mantelzorgers en verenigingen.

Met betrokken partijen hebben we gekeken naar ambities voor het vervolg op het alcoholpreventieplan. Met de kennis van nu over alcoholgebruik, de ervaring van de afgelopen jaren, de meest recente data en de focus op gezond ouder zijn we gekomen tot een herziene visie en doelstellingen.

Visie en doelstellingen 2025-2028

Visie

In Ooststellingwerf geloven we in de kracht van een samenleving waarin iedereen – jong én oud – de kans krijgt om gezond, veilig en veerkrachtig op te groeien en ouder te worden. We investeren in gemeenschapskracht, preventie en bewustwording, met bijzondere aandacht voor het creëren van een positieve leefomgeving waarin gezondheid de norm is.

Alcoholgebruik is diepgeworteld in onze cultuur, maar de gezondheidsrisico's blijven vaak onderbelicht. Wij willen een samenleving waarin het voor jongeren vanzelfsprekend is om geen alcohol te drinken. Een omgeving die hen ondersteunt in gezonde keuzes, zodat zij kunnen opgroeien tot volwassenen die bewust omgaan met hun gezondheid.

Ook voor onze ouderen is er aandacht. In een tijd van dubbele vergrijzing erkennen we de extra kwetsbaarheden die alcoholgebruik met zich meebrengt. We zetten in op voorlichting, vroeg signalering en toegankelijke ondersteuning, zodat ook ouderen gezond en vitaal ouder kunnen worden.

Als gemeente nemen we onze regierol serieus. We verbinden preventie, educatie en handhaving in een samenhangend beleid dat aansluit bij landelijke afspraken zoals het Nationaal Preventieakkoord. Ons alcoholbeleid is onderdeel van een bredere visie op samenleven, waarin gezondheid, gelijke kansen en gemeenschapskracht centraal staan.

Samen met inwoners, professionals en partners bouwen we aan een gezonde generatie én een vitale oudere bevolking. Een gezonde leefomgeving waarin gezonde keuzes makkelijk en normaal zijn – voor iedereen.

Bestaande beleidslijnen

De visie geeft invulling aan diverse beleidslijnen die er al zijn. De samenwerkingsagenda van de gemeenteraad, de Sustainable Development Goals, de omgevingsbenadering en Go Yo Flo. Maar ook met inwoners het gesprek voeren over alcoholgebruik. Enerzijds omdat we met elkaar de omgeving vormen en om verdere bewustwording en positieve verandering verder door te zetten. Voor de uitvoering hanteren we de pijlers educatie, signalering, omgeving en regelgeving en handhaving.

De gemeenteraad heeft binnen de samenwerkingsagenda 2022-2026 aangegeven extra aandacht te willen voor verslavingspreventie. Verslaving is een groeiend probleem dat in alle lagen van de bevolking speelt. De gemeenteraad wil hier breder en intensiever op inzetten. Zowel in preventie als in vroeg signalering, hulp bieden en handhaven. Het preventieplan alcoholgebruik sluit hierop aan.

De Sustainable Development Goals (SDG's) zijn de 17 wereldwijde duurzaamheidsdoelen die zijn opgesteld door de Verenigde Naties om te werken aan een duurzame toekomst. Als Global Goals-gemeente zetten wij ons actief in voor de implementatie van de SDG's op lokaal niveau. In dit beleidsplan zetten we in op goede gezondheid en welzijn voor inwoners. We streven naar gelijke kansen voor iedereen. Naast preventie wordt er ook gehandhaafd op wet- en regelgeving zodat we een veilige omgeving kunnen bewerkstelligen.

De systeemtheorie van Holder (1998) maakt duidelijk dat alcoholgebruik altijd het resultaat is van een combinatie van factoren. De persoon, zijn sociale omgeving en het overheidsbeleid vormen samen een systeem dat uiteindelijk de keuze van de gebruiker bepaalt. Holder laat daarmee zien dat alcoholpreventie nooit alleen op het individu gericht kan zijn. Het meest succesvol zijn strategieën die vooral de fysieke en sociale omgeving van de drinker beïnvloeden. In de omgeving van de jonge drinker spelen locaties waar alcohol verstrekt wordt, alcoholverstrekkers, scholen en ouders een belangrijke rol. Het Preventie- en handhavingsplan richt zich onder andere op deze omgevingsinvloeden. Dit sluit naadloos aan bij de GoYoflo aanpak.

GoYoflo is gebaseerd op het succesvolle IJslandse preventiemodel, gericht op het creëren van een positieve, gezonde en veilige leefomgeving voor jongeren. Het richt zich op vier belangrijke domeinen in het leven van jongeren: gezin, peergroep (vrienden), school en vrije tijd. Binnen elk domein werken ketenpartners samen in werkgroepen om beschermende factoren (√) te versterken en risicofactoren (x) te verminderen.

Om resultaat te bereiken is de bijdrage van iedereen in de gemeenschap nodig: scholen, sportverenigingen, ouders, ondernemers, zorgprofessionals en maatschappelijke instanties. Daarom betrekt de gemeente deze partijen bij de beleidsontwikkeling en de uitvoering. Gezamenlijk zetten we in op een gezonde bevolking, zonder alcoholgebruik onder de 18 jaar en met verantwoorde alcoholverstrekking aan en verantwoord alcoholgebruik door jongvolwassenen.

Voor volwassenen geldt dat we samen met ketenpartners bewustwording, vroeg signalering en gericht hulpaanbod creëren. We maken verbinding met onze aanpak mantelzorg en valpreventie in de gemeente.

We maken daarbij gebruik van vier pijlers zoals het Loket Gezond Leven | Loketgezondleven.nl dat adviseert.

Een combinatie van alle vier de pijlers geeft de grootste kans op gezondheidswinst. Een gezonde leefstijl helpt om gezondheidsproblemen te voorkomen.

- Via de eerste twee pijlers, educatie en signalering/ondersteuning, zet je *rechtstreeks* in op de leefstijl van inwoners: je stimuleert een gezonde leefstijl en grijpt vroegtijdig in bij een ongezonde leefstijl om daarmee (ernstiger) problemen te voorkomen.
- Via de andere twee pijlers, omgeving en regelgeving/handhaving, stimuleer je *indirect* een gezonde leefstijl: door aanpassingen in de leefomgeving en (het handhaven van) gedragsregels maak je gezond gedrag makkelijker.

Doelstellingen in het alcoholbeleid Ooststellingwerf

Behouden en versterken van de daling onder jongeren.

Doel: Het percentage jongeren (12-18 jaar) dat ooit alcohol heeft gedronken daalt en blijft onder de 30% in 2028.

Ondersteunen van ouders in hun rol.

Doel: In 2028 geeft 80% van de ouders van kinderen 0-18 jaar aan duidelijke regels te stellen over alcoholgebruik.

Voortzetten daling overmatig en zwaar drinken bij volwassenen en ouderen.

Doel: Het percentage overmatige en zware drinkers onder volwassenen daalt jaarlijks met 1% tot 2028.

Verbeteren van naleving NIX18

Doel: Verhogen van de naleving van de leeftijdsgrens in sportkantines van 22,4% naar minimaal 50% binnen 2 jaar na ingaan handhavingsarrangement.

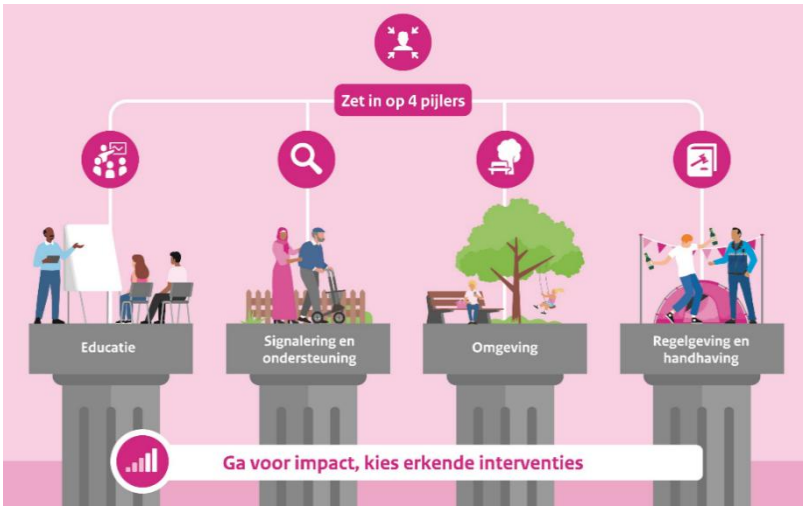
Verbeteren van toezicht bij evenementen

Doel: Bij evenementen met alcoholvergunning moet een preventieplan worden toegevoegd door de organisatie

Om onze visie en doelstellingen te behalen zullen we de ingezette daling van alcoholgebruik moeten omarmen en zoveel mogelijk moeten ondersteunen. Bij voorkeur gebruiken we een positieve benadering en willen we proberen om de ontmoetingsplekken van jeugdigen alcoholvrij te houden en focussen we op fysiek en mentale gezondheid. Hiervoor is de uitvoering van GoYoFlo een uitstekend instrument die veel mogelijkheden biedt. Voor volwassenen en ouderen werken we nauw samen met professionals maar ook voor deze doelgroep is de dialoog in de gemeenschap van belang.

Samenwerking, uitvoering en evaluatie

De uitvoering van het alcohol- en handhavingsplan gebeurt via 4 pijlers. (loketgezondleven.nl). Per pijler zijn er interventies. Daarnaast brengen we accenten aan. Hiermee brengen we de aandacht naar de interventies waar de meeste impact gemaakt kan worden.

Pijler 1 Educatie

De pijler Educatie heeft verschillende functies, zoals het bekendmaken van wet- en regelgeving en het verspreiden van kennis. Deze kennis gaat over de risico's van alcoholgebruik, gedragsalternatieven en mogelijkheden voor hulp bij problemen. Ook lesprogramma's, campagnes en e-health gericht op bewustwording vallen onder deze pijler.

Scholing of training is intensiever dan voorlichting. Dit zetten we in om vaardigheden van burgers of lokale professionals te versterken.

Accenten:

- **Professionals en vrijwilligers trainen zodat zij adequaat kunnen reageren en voorlichting kunnen geven aan inwoners.**
- **Bewustwording van schadelijkheid alcohol bij volwassenen vergroten.**

Bij de scholing van professionals en vrijwilligers wordt aandacht besteed aan de nieuwste ontwikkelingen in (drugs)gebruik. Hierdoor kan er accuraat gesignaleerd en gehandeld worden.

Verder wordt bij de scholing van professionals gekeken naar de risico's van vallen bij ouderen. Ook hierin speelt alcohol of middelengebruik soms een rol.

Tijdens de scholing zal steeds ook aandacht zijn voor het stellen van de juiste vragen aan inwoners. Denk daarbij aan; drinkt u wel eens alcohol, zo ja, hoeveel dagen in de week en hoeveel glazen drinkt u op zo'n dag.

In de ketenaanpak Samen Gezond Ooststellingwerf wordt een gezonde leefstijl gestimuleerd en is aandacht voor bewustwording van de nadelige gevolgen van alcohol gebruik.

Belangrijke partners hierbij zijn VNN, de scholen, Scala, Thuiszorg, GGD, Huisarts en apotheek, gebiedsteam, TeamFit, sportverenigingen en dorpshuizen, Liante en Zuid-Oost Zorg, Sunenz, het platform Nuchtere Fries en mantelzorg.

Pijler 2 Signalering en ondersteuning

Alcoholproblemen ontstaan vaak sluipend. Problemen vroeg signaleren en daarna adequaat reageren voorkomt dat het verergert en zwaardere zorg nodig is. De rol van de gemeente bij betrekking tot signaleren en adequaat handelen is coördinerend en stimulerend.

Neem als gemeente de regie en zorg voor samenwerking tussen gemeente, zorgverleners en waar mogelijk zorgverzekeraars.

Accenten:

- **Professionals trainen zodat zij alcoholproblematiek vroegtijdig kunnen signaleren en inwoners kunnen ondersteunen.**
- **Passend aanbod van hulp voor inwoners met intergenerationele verslavingsproblematiek.**

Bespreekbaar maken van alcoholgebruik

Het is zinvol om in de eerste lijn en het sociaal domein te vragen naar alcoholgebruik. Alleen dat zorgt al voor bewustwording en kan een eerste stap naar verandering zijn. Zoals de meeste professionals weten kan alcoholgebruik tot ernstige lichamelijke en mentale klachten leiden. Echter, een veel grotere groep drinkers heeft last van ‘minder ernstige’ klachten zoals slecht slapen, somberheid, vermoeidheid, overgewicht, vallen en verhoogde bloeddruk. Met deze groep in gesprek gaan over alcoholgebruik kan tot een grote verbetering van de gezondheid leiden en kan ernstige klachten en verslaving voorkomen.

Belang vroeg signalering

Hoe eerder problematisch middelengebruik wordt aangepakt, hoe groter de kans is op herstel. Dus door snel te handelen kan ernstige gezondheids- en maatschappelijke schade worden voorkomen. Want bij de eerste signalen zijn mensen vaak nog heel goed in staat om zelf hun gedrag te veranderen. Als er eenmaal sprake is van verslaving wordt dit veel lastiger. Mensen met eerste signalen van bv alcoholproblematiek moeten hier vaak door een ander (naasten, vrijwilligers of professional) op worden gewezen, zodat ze zelf de relatie kunnen leggen tussen de eerste klachten en het eigen alcoholgebruik. Als zorgprofessional kun je hier een belangrijke rol in spelen.

Scholing voor ouders door VNN ; Help mijn kind kan niet zonder.

Ook groepsbijeenkomsten (Fris Verder) voor oudere inwoners kunnen helpen om een gezondere leefstijl aan te nemen en alcoholgebruik te verminderen.

Moti-55 is een gesprekstraject voor 55-plussers die bewust om willen gaan met hun alcoholgebruik

Belangrijke partners hierbij zijn VNN, de scholen, Scala, Thuiszorg, GGD, Huisarts en apotheek, gebiedsteam, TeamFit, sportverenigingen en dorpshuizen, , Liante en Zuid-Oost Zorg, Sunenz, het platform Nuchtere Fries en mantelzorg.

Pijler 3 Omgeving

Zowel de inrichting van de fysieke omgeving als de sociale norm die een omgeving impliciet uitdraagt, is van invloed op hoe mensen zich in die omgeving gedragen. Dat geldt voor de openbare ruimte, maar ook voor de thuisomgeving, school, sportverenigingen en uitgaansgebieden. Daarnaast ondersteunt de sociale omgeving van de drinker het gewenste gedrag impliciet of expliciet. Denk aan sportkantines die de tap sluiten tijdens jeugdwedstrijden en ouders die niet drinken op een kinderfeestje.

Accenten:

- **Uitvoering GoYoFlo (Community aanpak op de vier domeinen).**
- **Samenwerking en regelgeving sportverenigingen verbeteren (Schenktijden verder aanpassen en onderzoek of sportkantines alcoholvrij kunnen worden).**
- **Dialoog in gemeenschap over alcoholgebruik starten.**

Het opstellen van beleid met sportverenigingen en dorpshuizen om interventies als ID check en gezond aanbod (bv 0.0 drankjes) vast te leggen helpt om alcoholconsumptie te verlagen voor alle leeftijden.

GoYoFlo is een integraal preventieprogramma en een belangrijk onderdeel van dit beleidsplan. Ook binnen dit programma past het op gang brengen van de dialoog in de samenleving over alcoholgebruik. Daarnaast het inzetten op een rookvrije generatie en voorkomen van drugsgebruik.

Belangrijke partners hierbij zijn VNN, de scholen, Scala, Thuiszorg, GGD, Huisarts en apotheek, gebiedsteam, TeamFit, sportverenigingen en dorpshuizen, Liante en Zuid-Oost Zorg, Sunenz, het platform Nuchtere Fries en mantelzorg. Maar ook ontmoetingsplekken in verschillende dorpen en wijken.

Pijler 4 Regelgeving en handhaving

Regelgeving en handhaving zijn instrumenten van de landelijke en lokale overheid om de beschikbaarheid van alcohol te beperken en de verantwoorde verstrekking te bevorderen. Voorbeelden hiervan zijn de wettelijke leeftijdsgrens voor alcohol, de eis voor leidinggevenden in de horeca om een diploma Sociale Hygiëne te hebben en het toezicht op deze wettelijke regels.

Binnen de landelijke kaders heb je als gemeente de mogelijkheid om lokale regels te bepalen voor horeca, sportkantines, dorpshuizen, detailhandel, openbare ruimte en evenementen.

Accenten:

- **Handhaving; het handhavingsarrangement vernieuwen en verduidelijken zodat deze beter toepasbaar is in de huidige tijd. Hiermee kunnen onze toezichthouders eenduidiger optreden.**
- **Evenementenbeleid; wat kunnen we vanuit deze hoek betekenen om gezonde keuze de makkelijke keuze te maken. Bijvoorbeeld door meer gezonde keuzes te hebben tijdens evenementen.**

In 2026 ontwikkelen we in samenwerking met VTH en de OWO-gemeenten een handhavingsarrangement waarmee we eenduidig en daadkrachtig kunnen optreden. Hierin zal duidelijk staan wat we wanneer gaan doen bij het overtreden van de alcoholwet. Extra aandacht voor sportkantines en lokale evenementen in de vorm van controles Nix18; vanuit VTH zal er gecontroleerd worden op NIX18 bij sportkantines en evenementen. Uit onderzoek en uit metingen blijken dit risicoplekken te zijn waar jeugd makkelijk alcohol

kan drinken. We weten dat controles bijdragen aan betere naleving van NIX18. In het handhavingsarrangement zal rekening worden gehouden met de lage omzetten en het hoge vrijwilligers gehalte. Halt inschakelen bij alcoholgebruik NIX18; bij het aantreffen van jongeren onder de 18 die alcoholgebruiken, zal Halt ingeschakeld worden. Dit zal door zowel de Boa's als door de politie gedaan worden. We blijven meedoen met het nalevingsonderzoek van de GGD/Nuchtere Fries.

Pijler	Accent	Interventies en activiteiten	Periode	Betrokken partners
1 Educatie	-Professionals en vrijwilligers trainen zodat zij adequaat kunnen reageren en voorlichting kunnen geven aan inwoners -Bewustwording van schadelijkheid alcohol bij volwassenen vergroten.	-Lesmethode Helder op school op voortgezet onderwijs -Training professionals, mantelzorgers en vrijwilligers - landelijke campagnes zoals Stoptober, Zien drinken doet drinken en dry january.	2025-2028	VNN SCALA Scholen (sport)verenigingen Gebiedsteam GGD Huisarten TeamFit Thuiszorg Liante Zuid-Oost Zorg Sunenz
2 Signalering en ondersteuning	-Professionals trainen zodat zij middelenproblematiek vroegtijdig kunnen signaleren en inwoners kunnen ondersteunen. -Passend aanbod van hulp voor inwoners met intergenerationele verslavingsproblematiek	-Training vroeg signalering professionals -Training vrijwilligers sportverenigingen, jeugdsoos, preventief huisbezoek -JOOST overleg -Individuele ondersteuning door jongerenwerk en preventiewerkers. -(h)Erkennen van en ondersteunen bij intergenerationele problematiek bij verslaving -Ondersteuning mantelzorgers - Help mijn kind kan niet zonder door VNN -Groepsbijeenkomsten Fris Verder voor ouderen. -Moti 55	2025-2028	VNN Scala Wijk GGD'er Scholen (sport)verenigingen Mantelzorg Gebiedsteam Huisartsen GGD Thuiszorg Liante Zuid-Oost Zorg Sunenz
3 Omgeving	-Uitvoering GoYoFlo -Samenwerking en regelgeving sportverenigingen -Dialoog in gemeenschap over alcoholgebruik starten	-Interventies en activiteiten vanuit werkgroepen GoYoFlo zoals ouderbijeenkomsten -Nalevingsonderzoek (sportverenigingen, horeca, evenementen) -Ledenpeiling sportverenigingen over verstrekking en beleid alcohol. -Beleid sportverenigingen en dorpshuizen rondom alcohol opstellen.	2023-2029 2025 2026	GoYoFlo Nuchtere Fries Sport verenigingen VNN SCALA TeamFit GGD Huisartsen Liante Zuid-Oost Zorg Sunenz Ontmoetingsplekken.
4 Regelgeving en handhaving	-Handhavings-arrangement -Evenementenbeleid gezonder maken	-Handhavingsarrangement vernieuwen -HALT Maatregelen -Evenementenbeleid aanpassen -Training vrijwilligers bar-beleid (IVA training)	2026 2027	VTH Politie VTH

Monitoring en evaluatie

In de komende periode blijft de gemeente Ooststellingwerf inzetten op het terugdringen van alcoholgebruik onder jongeren tot en met 24 jaar. Gezamenlijk zetten we in op een gezonde inwoners, zonder alcoholgebruik onder de 18 jaar.

Met de samenwerkende partijen vormen we een keten. Samen werken we aan de gestelde doelen. We evalueren tussentijds om bij te sturen waar nodig voor een zo goed mogelijk resultaat. We doen dit al binnen GoYoFlo. Voor ouderen zullen we dit verder ontwikkelen.

In samenwerking met het platform nuchtere Fries voeren we mysteryonderzoeken uit. Hierbij worden jongeren onder de 18 ingezet om de naleving van de leeftijdsgrens te toetsen.

De monitor van de GGD hanteren we als middel om de effecten van het beleid te evalueren. Onder jongeren wordt deze monitor 2-jaarlijks afgenomen. Vanaf 18 jaar is dit 1 x per 4 jaar.

Naast het terugdringen van alcoholgebruik willen we ook inwoners vragen hoe zij denken over alcoholgebruik in de samenleving. Via de burgerpeiling en een ledenpeiling bij sportverenigingen willen we dit ophalen.

Ter aanvulling op bovengenoemde onderzoeken raadplegen wij andere bronnen. In eerste instantie zijn dat; politie, jongerenwerk, verslavingszorg en de BOA's.

Financiën

Op verschillende beleidsterreinen en in verschillende werkwijzen is aandacht voor alcoholpreventie. Verschillende budgetten worden hiervoor gebruikt. Bijvoorbeeld vanuit gezondheidsbeleid, jeugdbeleid, GGD Fryslan en integrale veiligheid.

Bijlagen

Terugblik preventie en handhavingsplan 2021-2024

De ambitie is om het alcoholgebruik onder jongeren terug te dringen om daarmee gezondheidsschade, ontwikkelingsachterstand, ongelukken en overlast als gevolg van alcoholgebruik te voorkomen.

In januari 2023 hebben we tijdens een themabijeenkomst stil gestaan bij het beleidsplan en uitleg gegeven over Opgroeien in een kansrijke omgeving. Dit heeft geleid tot het starten van het preventieprogramma GoYoFlo in datzelfde jaar. Een integraal preventief programma voor jongeren in de leeftijd van 10-18 jaar om het alcohol-, middelengebruik en roken onder jongeren terug te dringen. Hiermee wordt intensief geïnvesteerd in gezondheid en welzijn van jongeren.

Naast de start van GoYoFlo zijn binnen de vier pijlers van het preventie en handhavingsplan andere interventies uitgevoerd.

Met betrokken ketenpartners hebben we het beleidsplan geëvalueerd en nieuwe ambities en doelen besproken.

Terugblik 4 pijlers

Pijler 1: De fysieke en sociale omgeving hebben een sterke invloed op het alcohol- en middelengebruik van mensen. Maatregelen en interventies binnen deze pijler richten zich enerzijds op het beperken van de fysieke beschikbaarheid van middelen. Het gaat dan bijvoorbeeld om het alcoholvrij maken van de schoolomgeving of de sportvereniging. Anderzijds gaat het bij deze pijler om het versterken van de sociale norm dat alcohol geen normaal consumentproduct is zoals de campagnes NIX onder 18 en BOB.

Wat hebben we gedaan?

- In 2023 is de gemeente van start gegaan met het preventieprogramma Opgroeien in een kansrijke omgeving. Een methodische aanpak onder begeleiding van het Trimbos instituut. In Ooststellingwerf noemen we dit GoYoFlo. De community aanpak werkt met beschermende en risicofactoren binnen 4 domeinen te weten; vrije tijd, vriendengroep, school en ouderbetrokkenheid. Met name op het gebied van vrije tijd wordt flink geïnvesteerd met een vrijetijdspas voor jongeren in de leeftijd van 10-18 jaar. Iedereen krijgt een budget van 200,- om te besteden aan zinvolle vrije tijd zoals sport en cultuur. Een zinvolle vrijetijdsbesteding is een beschermende factor voor jongeren.
- Er is veel contact met sportverenigingen geweest en gesprekken over NIX18 gevoerd. In samenspel met de GGD en VNN ondersteunen we sportverenigingen met trainingen voor vrijwilligers achter de bar in de (sport)kantine. Ook zijn de verenigingen meegenomen in de komst en uitvoering van GoYoFlo. Samen werken aan een gezonde (sport)omgeving voor jongeren.
- Ook de plaatselijke belangenverenigingen zijn meegenomen in de NIX 18 wet en GoYoFlo. Een aantal dorpen hebben een dorpshuis waardoor zij ook te maken hebben met de wet- en regelgeving rondom NIX 18. We hebben jaarlijks meegedaan aan de campagnes ‘Stoptober’, ‘Ik pas’ en ‘Zien drinken doet drinken’.

Pijler 2: Regelgeving en handhaving zijn instrumenten van de landelijke en lokale overheid om de beschikbaarheid van alcohol te beperken en de verantwoorde verstrekking te bevorderen. Voorbeelden hiervan zijn de wettelijke leeftijdsgrens voor alcohol, de eis voor leidinggevenden in de horeca om een diploma sociale hygiëne te hebben en het toezicht op deze wettelijke regels.

Wat hebben we gedaan:

- Horeca is actief geïnformeerd en meegenomen in NIX18.
- Evenementenbeleid besteedt aandacht aan NIX 18.
- Boa’s gaan op advies ook evenementen controleren.

- Ketenaanpak: brainstorm gehad met boa's, politie en jongerenwerk. Resultaat; geen actie behalve bij overlast.
- Boetes voor drinken jeugd + verwijzing halt.

Toelichting ketenaanpak brainstorm; In 2021 is er een overleg geweest met burgemeester, OOV, VTH, Politie en jongerenwerk over een eventuele ketenaanpak. Hieruit is naar voren gekomen dat het moeilijk is om te benoemen wat een keet is en wat niet. De negatieve benaming is bekend, namelijk dat het een caravan of een hok is achter op het erf waar drank en/of drugs wordt gebruikt door jongeren onder de 18 en boven de 18. Echter hier bleek weinig tot geen sprake van te zijn. Althans, dit komt niet naar voren in meldingen en is ook niet bekend bij jongerenwerk en politie. Daarnaast dus de vraag wat is een keet. Valt daar ook de zolder, kelder of extra ruimte in de loods onder en wat willen we daar dan mee. Gaan we achter de voordeur bij inwoners om te kijken wat daar gebeurt met jongeren betreffende alcohol en/of drugsgebruik. En wat ga je dan reguleren. Alleen alcohol en middelen of ga je ook kijken naar brandveiligheid oid. En hoe zorg je ervoor dat je niet een keet over het hoofd ziet zodat de verhoudingen scheef raken. Al met al kom je op een hellend vlak wat als resultaat kan hebben dat er nog minder ontmoetingsplekken komen voor jongeren vanwege de regeldruk. De uitkomst was dan ook om de keten niet te reguleren, maar wel te reageren op overlast meldingen. Hierbij wordt dan gehandeld op grond van bijvoorbeeld geluidsoverlast, bestemmingsplan, alcoholwet. Liever nog wordt de situatie opgelost met de eigenaren van de keet (ouders).

Pijler 3: Voorlichting en educatie dient verschillende doelen. Een belangrijk doel van voorlichting is om de kennis van bevolking of specifieke groepen of individuen daarbinnen over de gezondheidsrisico's van alcoholgebruik te vergroten en daarmee een bijdrage te leveren aan gedragsverandering. Voorlichting heeft echter pas effect in combinatie met andere interventies zoals het beperken van de beschikbaarheid van alcohol en toezicht en handhaving.

Wat hebben we gedaan:

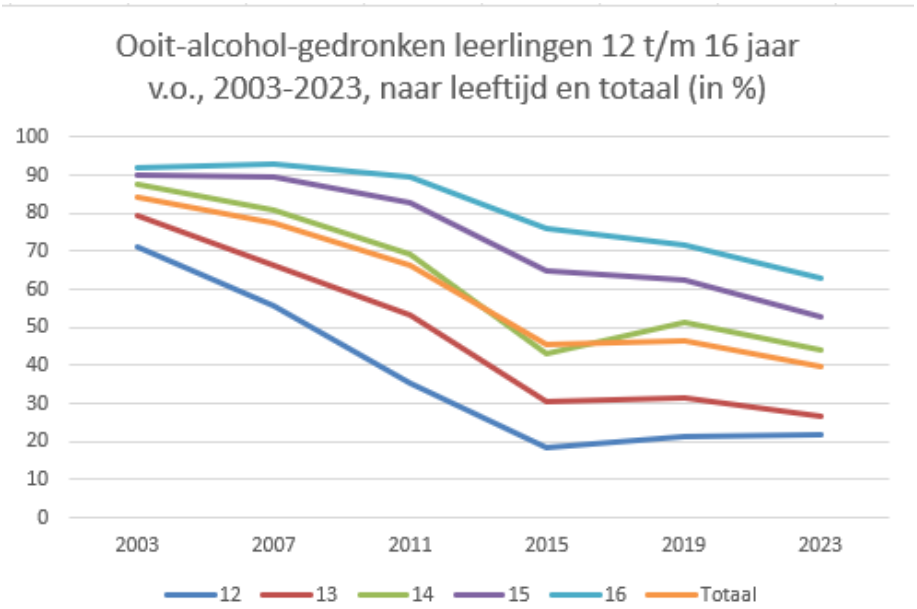
- Jongerenwerk heeft preventielessen gegeven.
- Gezonde school op Stellingwerf college gericht op alcoholpreventie.
- Methodische aanpak met VNN op school om docenten te scholen.
- Ouders betrekken in proces om preventief te werken.
- Basistraining middelen en signaleren door VNN voor professionals.
- Bijeenkomsten 'Help mijn kind kan niet zonder' door VNN.

Pijler 4: Signalering, advies en ondersteuning zijn van toepassing op het moment dat, ondanks alle preventieve inspanningen, mensen toch in de problemen raken door alcoholgebruik. Het vroegtijdig signaleren van deze problemen en vervolgens adequaat reageren kan voorkomen dat problemen verergeren en dat zwaardere zorg nodig is.

Wat hebben we gedaan:

- Halt is bekend bij politie en boa.
- Op het voortgezet onderwijs zijn diverse interventies uitgevoerd. De lesmethode Helder op school bevat een training voor docenten zodat zij goed kunnen signaleren op het gebied van alcohol en middelen gebruik. Met een theater voor jongeren is op ludieke wijze voorlichting gegeven. Jongerenwerkers zijn getraind in motiverende gespreksvoering. Een beproefde manier om effectieve gesprekken met jongeren te voeren.
- Ook is er samenwerking ontstaan om mantelzorgers te ondersteunen wanneer zij te maken te maken hebben met problematisch alcohol of middelengebruik in hun naaste omgeving.

Data Nederland

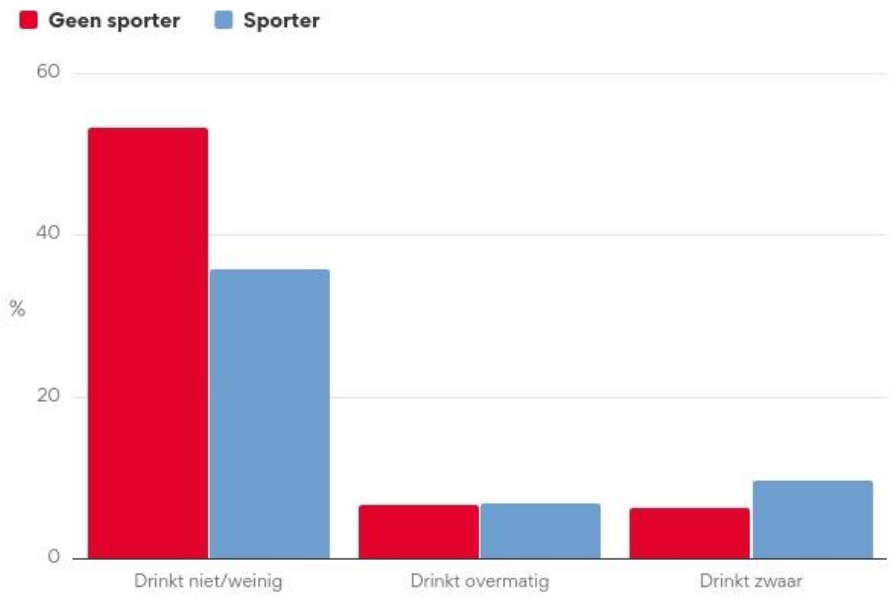

https://www.stap.nl/content/afbeeldingen/ooit-alcohol-gedronken-2003-2023.png

Tabel: Opvattingen en regels van ouders van leerlingen van 12 t/m 16 jaar uit het voortgezet onderwijs over alcoholgebruik, 2007-2023, in % https://www.stap.nl/nl/home/feiten-en-cijfers.html

	2007	2011	2015	2019	2021	2023
Goede communicatie met kind over alcohol	86	96	96	95	96	94
NIX18 alcohol afspraak gemaakt			29	38	33	33
Ouders vinden ieder weekend 1-2 drankjes (erg) schadelijk	51	64	59	77	76	85
Mag zeker niet 1 glas alcohol drinken	44	62	73	72	70	75
Mag zeker niet meerdere glazen alcohol drinken	76	78	86	87	85	89
Mag zeker niet op een feestje drinken	53	64	76	77	74	77

Alcoholgebruik onder Nederlandse volwassenen (18+) naar wekelijks sporten (%)

Bron: Gezondheidsenquête/Leefstijlmonitor, CBS in samenwerking met het RIVM en het Trimbos-instituut, 2023